

Előszó

A Mašín fivérekről először Miloš Formantól hallottam, akinek a poděbradyi gimnáziumban padtársa volt az ellenálló csoport egyik leendő tagja, Zbyněk Janata. Amikor rádöbentem, milyen megrázó ez a történet, és megsejtettem, hogy ennek a családnak a sorsa voltaképpen Közép-Európa huszadik századi történetének tükörképe, kapcsolatba léptem Pepík Mašínnal, és elkezdtem vele rendszeresen találkozni, hogy nyíltan feltárja előttem életének elképesztő élményeit és tapasztalatait.

Megállapodtunk, hogy történetét megkísérlem szépirodalmi eszközökkel tolmácsolni, ő pedig egy napon elküldött nekem egy iratokkal teli csodálatos dobozt. A korabeli dokumentumokon kívül – bírósági végzések, újságcikkek, halotti anyakönyvi kivonatok és a kommunista politbüro jegyzőkönyvei – megtaláltam benne Radek beszámolóját a Bartolomějská utcai 1951-es kihallgatásokról és az 1953 októberében történt kelet-németországi menekülés eseményeinek részletes kronológiáját. Ez utóbbi feljegyzés, amely röviddel a Radekkal, Pepíkkal és Milan Paumerral történt drámai események után készült, lett az alapja Ota Rambousek *Csak félni nem szabad* című könyvének. A dobozban volt a fiúk húga, Zdena és férje, Rudolf Martin által írt összefoglaló is édesanyjuk, Zdena Nováková-Mašínová, nagyanyjuk, Emma Svobodová-Nováková és nagybátyjuk, Borek Novák életéről, melyet Zdena Mašínová és Rudolf Martin később könyvvé átdolgozva *Négy cseh sors* címmel adott ki.

Következő európai utam során Pepík közvetítésével Olomouchban lebilincselő beszélgetéseket folytattam Zdena asszonnyal és Rudolf Martinnal, sőt Zdena asszony a rendelkezésemre bocsátotta az Állambiztonság levéltárában készített jegyzetei alapján írt szövegét is, amely *Az Állambiztonság célszemélye* címmel a *Négy cseh sors* utolsó fejezeteként jelent meg.

Végül Clevelandben többször meglátogattam Radek Mašint is, akitől egy sor egészen új dolgot tudtam meg, melyek pontosítottak vagy megdöntöttek megannyi korábbi feltételezést.

Ugyanakkor Pavel Pobřísló elküldte Kolínból azokat az interjúkat, amelyeket a Mašín-ügy lelkes kutatójaként vett fel az események még élő résztvevőinek többségével, többek között Milan Paumerral és Vladimír Hradecceal. Ezek nélkül az *Eddig megvolnánk* egészen más könyv lenne.

A Mašín család sorsa olyannyira különleges, hogy tagjainak életével már eddig is egy sor szerző és filmes foglalkozott, akiknek hálával tartozom, amiért tényeket és ismereteket meríthettem, illetve ötleteket lophattam tőlük. Ilyen mű Jaroslav Procházka *Szálljunk alá a gyökerekhez...!* című könyve vagy Jaroslav Langertől *A második század kutyája*, Jaroslav Vozkától *A hazai ellenállás hősei*, Jan Němeček-től *A Mašín fivérek*, Wolfgang Mittmantól *A Große Fülle der Volkspolizei* és ilyenek Martin Vadas dokumentumfilmjei.

Könyvem azonban elsősorban a Mašín fivérekkal folytatott beszélgetéseken alapul, akik őszintén válaszoltak a legtolakodóbb, nemegyszer egészen intim dolgokra vonatkozó kérdéseimre is. Talán azért, mert tudták, hogy róluk és egész családjukról csakis csodálattal fogok írni.

Az igaz regény olyan műfajelméleti paradoxon, amely, amennyire csak lehetséges, ragaszkodik a tényekhez, de a maga módján önti őket formába. Ezért ezt a könyvet családeletrajzi műnek tekintem, amely a Mašínok és a körülöttük forgó személyek történetét dolgozza fel. A regény ki nem mondott érzéseit és elfeledett párbeszédeit különböző jelek alapján magam költöttem vagy találtam ki, ahogy „tiszta” regényeimben (amelyeket szintúgy valós események ihlettek) vagy Miloš Forman önéletrajzában tettem. *Fordulatok* című könyvünkről Forman meg is jegyezte: „Ez az életem úgy, ahogyan Jan Novák élte meg.”

Elnézést kell hát kérnem e regényes történet élő szereplőitől mindazért, amit félreérttem, esetleg fölnagyítottam, leegyszerűsítettem vagy épp ellenkezőleg, túlságosan romantikusan fogtam fel, de a dolgok mindig más-ként állnak, mint ahogy a valóságban vannak vagy voltak.

a Szerző